

Zpráva ze zasedání komise EurEau pro odpadní vody (EU2), 25.–26. 1. 2018

Marcela Zrubková

Ve dnech 25.–26. 1. 2018 se ve Stockholmu (Švédsko) uskutečnilo jednání komise EurEau – EU2 (komise pro odpadní vody), které bylo organizováno švédskou vodárenskou asociací Svenskt Vatten.

První den zasedaly jednotlivé pracovní skupiny. V rámci jednání pracovní skupiny pro průmyslové vody byly prezentovány závěry schůzky pracovní skupiny chemikálie, která se konala 10. ledna 2018, za EurEau se zúčastnila Greet de Gueldre. V současné době je připravován 2. seznam sledovaných látek, navrženo bylo vyřazení diklofenaku, antibiotik a látek obsažených v opalovacích krémech (2,6-diterc.butyl-4-methylfenol). Na přidání do seznamu jsou nově navržena antibiotika, konkrétně amoxicillin a ciprofloxacín, zvažován je Cr⁶⁺. Prezentovány byly informace týkající se nařízení REACH. Německo ve spolupráci se Švédskem navrhuje omezení výroby, používání, uvádění na trh a dovozu C9-C14 PFCAs, jejich soli a příbuzné látky. **Veřejná konzultace o tomto navrhovaném omezení byla zahájena 20. 12. 2017 a bude ukončena dne 20. 6. 2018.**

Poté Sarah Gillman prezentovala závěry výzkumného programu realizovaném ve Skotsku, v rámci kterého byly sledovány zejména prioritní látky a látky ze seznamu sledovaných látek. Hlavním důvodem vzniku projektu je dosažení souladu s normami environmentální kvality do roku 2027 a revize Rámcové směrnice o vodní politice. Dalším bodem byl strategický přístup k přítomnosti léčivých přípravků v životním prostředí, který by Evropská komise měla připravit do konce května 2018. Zveřejněny byly **dvě veřejné konzultace – pro zúčastněné strany: termín 21. 1. 2018, pro širokou veřejnost: termín 21. 2. 2018**. Účelem konzultací bylo shromáždit názory a připomínky zainteresovaných stran ohledně vnímání daného problému, potřebných opatření (navrženo 30 opatření) k řešení rizik plynoucích z přítomnosti léčiv v životním prostředí. EurEau doporučuje aplikovat princip rozšířené odpovědnosti znečišťovatele také na léčiva.

Část jednání byla věnována problematice mikroplastů v životním prostředí. V lednu 2018 byla přijata první evropská strategie týkající se plastů, která respektuje zásady oběhového hospodářství. Podle této strategie by veškeré plasty na trhu EU měly být do roku 2030 recyklovatelné, sníží se spotřeba plastů na jedno použití a úmyslné používání mikroplastů bude zakázáno. Dále jsme byli seznámeni s poznatky z konference IWA zaměřené na znečištění prostředí mikroplasty, která se konala 8.–9. 11. 2017. Konference se zúčastnilo více než 150 delegátů z devíti různých zemí. Mikroplasty se do vodního prostředí dostávají především dešťovou vodou, za hlavní zdroj jsou považovány pneumatiky, značení na silnicích a umělé trávníky. Důležitým sdělením ale je, že čistírny odpadních vod nebyly identifikovány jako významný zdroj mikroplastů. Prvotní studie ukázaly, že konvenční způsoby čištění odpadních vod odstraní až 99 % mikroplastů, z čehož většina skončí v čistírenském kalu. Členové EurEau byli požádáni o zaslání studií zaměřených na mikroplasty. Diskutovalo se také o nanomateriálech. Německá agentura pro ochranu životního prostředí vydala zprávu zaměřenou na vytvoření koncepce pro seskupování nanomateriálů podle jejich ekotoxikologických účinků na řasy, plankton a rybí embrya. Ve zprávě bylo zjištěno, že není možné sestavit smysluplné skupinové hypotézy založené pouze na jedné fyzikálně-chemické vlastnosti. Navrhuje, aby byly zohledněny soubory parametrů a další fyzikálně-chemické

vlastnosti. Dále jsme byli informováni o vydání aktualizovaných pokynů REACH pro nanomateriály.

V rámci pracovní skupiny, zaměřené na obnovitelné zdroje z odpadních vod, bylo diskutováno o znovuvyužití vyčištěných odpadních vod. Společné výzkumné středisko pro generální ředitelství životního prostředí zpracovalo finální verzi zprávy „Vytvoření minimálních požadavků na kvalitu při opětovném použití vody k zavlažování zemědělských půd a doplňování zdrojů podzemních vod“. Zveřejněna a zpřístupněna byla v polovině ledna 2018 na internetových stránkách CIRCABC. Zpráva je zaměřena na stanovení klíčových prvků rámce pro řízení rizik, který musí členské státy uplatňovat při zvládnutí zdravotních a environmentálních rizik při využití vyčištěné odpadní vody pro zavlažování zemědělských půd, obecných minimálních požadavků na kvalitu (nikoliv specifických pro danou lokalitu) včetně preventivních opatření a požadavků na zvládnutí zdravotních a environmentálních rizik při využití vyčištěné odpadní vody při doplňování zdrojů podzemních vod. Komise rovněž dokončila revidované posouzení dopadů, které bylo předloženo Radě pro pravidelnou kontrolu v prosinci 2017 (první posouzení dopadů bylo již v říjnu předloženo Výborem pro regulační kontrolu, Rada požádala o další informace o pozitivním dopadu evropského návrhu na opětovné použití, zejména pokud jde o zmírnění nedostatku vody). Předpokládaný termín konečného návrhu nařízení, případně směrnice, je konec března 2018. Dalším bodem bylo nařízení o hnojivech, které bude projednáváno mezi Radou, Evropskou komisí a Evropským parlamentem. EurEau podepsala společné prohlášení zúčastněných stran k regulaci hnojiv. Pracovní skupina STRUBIAS zahájila zpracování průběžné zprávy, ke které EurEau mělo zaslat připomínky do 15. března 2018. EurEau se také zúčastnilo jednání mezi společnostmi ESPP (European Sustainable Phosphorus Platform) a generálním ředitelstvím pro výzkum a inovace. Co se týká oběhového hospodářství, EurEau podporuje tuto aktivitu Evropské komise, nicméně postrádá podporu recyklovaných materiálů ve vodárenském sektoru. Cílem EurEau je změnit pohled na čistírny odpadních vod, odpadní vody bychom měli považovat za cennou surovinu a zdroj energie. Následně se diskutovalo o recyklaci fosforu. V evropských zemích existují dva hlavní směry. Na jedné straně povinná recyklace fosforu především prostřednictvím spalování v Německu (stejně tomu bude zřejmě i v Rakousku), a to u ČOV od dvaceti, případně padesáti tisíc EO. Na straně druhé ale většina evropských zemí stále preferuje recyklaci fosforu v zemědělství (až 60 %). Dále byla v souvislosti se změnami klimatu projednána příprava stanoviska „Směrem k energeticky pozitivnímu vodárenskému sektoru“, které bude zatím sloužit pouze pro interní účely. Vodárenský sektor je energeticky náročný, ale má potenciál stát se energeticky neutrální až energeticky pozitivní. Např. v Dánsku existují ČOV, které produkují 150 % svých potřeb. Diskutovalo se také o možnostech kodigesce čistírenských kalů s jinými organickými substráty (tzv. spoluvyhnívání), o regulaci v jednotlivých zemích EU. V některých zemích EU je kodigesce povolena, v jiných to legislativa neumožňuje.

Následovalo jednání pracovní skupiny zaměřené na implementaci evropských směrnic do národní legislativy. Diskutovalo se o návrhu stanoviska „Městské odvodnění a odolná města“. Bylo dohodnuto, že finální stanovisko bude připraveno až na základě hodnocení směrnice o čištění odpadních vod a Rámcové směrnice o vodní politice. Co se týká souhrnné zprávy „Management vodárenské infrastruktury“ zpracované komisí EU2, ta byla výkonným výborem schválena 18. ledna 2018 a čeká na schválení valnou hromadou. V rámci zprávy je stanoveno devět principů správného řízení a správy kanalizační infrastruktury. Valná hromada navrhuje, aby byl tento dokument použit pro externí účely. Dále výkonný výbor schválil souhrnnou zprávu „Adaptace vodárenských služeb na klimatické změny“ zpracovanou komisí EU1 a EU2. Zpráva bude zatím sloužit jen pro interní účely. Komise EU3 byla požádána o zaslání připomínek, následně bude rozhodnuto, zda bude zpráva použita pro externí účely.

Nově diskutovaným tématem bylo odkanalizování venkova, které bude součástí hodnocení směrnice o čištění odpadních vod. Nedostatečné odkanalizování venkova může být důvodem neplnění cílů Rámcové směrnice vodní politiky. Diskutovalo se také o Rámcové směrnici vodní politiky, směrnici pro koupací vody, která bude revidována v roce 2020, a směrnici o vyhodnocování a zvládnání povodňových rizik.

Na závěr prvního dne byl připraven seminář zaměřený na revizi směrnice o čištění odpadních vod. Fáze hodnocení, jehož výsledkem by mělo být rozhodnutí, zda bude stávající směrnice zrušena, ponechána beze změn, nebo revidována, byla zahájena v lednu 2018. V rámci semináře jsme byli informováni o požadavcích různých zúčastněných stran, Evropská komise obdržela 28 odpovědí z průmyslového odvětví, nevládních organizací, akademických pracovníků, atd. Většina požadovala rozšíření směrnice o čištění odpadních vod o další znečišťující látky (léčivé přípravky, plasty a mikroplasty apod.) a inovace v oblasti úspor energie nebo výroby. Někteří se zabývali otázkou stárnutí majetku. Co se týká časového plánu procesu hodnocení směrnice, na začátku roku 2018 uzavře Evropská komise smlouvu s konzultantem, který zahájí proces hodnocení. Komise EU2 připravuje své připomínky, je třeba se zaměřit zejména na důvody neplnění směrnice, stárnutí infrastruktury, podporovat řešení znečištění přímo u zdroje, které je udržitelné na rozdíl od odstraňování znečištění v ČOV, potřebu sjednocení s Rámcovou vodní směrnicí, lepší dlouhodobé investice. **Na jaře 2018 by měla proběhnout veřejná konzultace.**

Druhý den se konal seminář zaměřený na mikropolutanty, během kterého proběhla diskuse týkající se návrhu kritérií pro odstraňování mikropolutantů v ČOV, tj. kritéria, na základě kterých by byla posouzena vhodnost odstraňování v ČOV.

Následovalo plenární zasedání, v jehož úvodu byli přivítáni noví členové komise EU2. Následně byl schválen zápis minulého zasedání. Byli jsme informováni o činnosti výkonného výboru, představenstva a dění v Evropské komisi. Část byla věnována stručnému shrnutí závěrů jednotlivých pracovních skupin, které zasedaly předchozí den. V závěru jednání byla podána informace o činnosti společné pracovní skupiny zaměřené na inovace a společné pracovní skupiny zabývající se revizí Rámcové vodní směrnice, krátce byly prezentovány projekty „Incover“ (výzkumný projekt Horizont 2020, červen 2016–květen 2019, www.incover-project.eu), jehož cílem je snížit celkové náklady na provoz a údržbu čistíren odpadních vod o 50 % a zmírnit nedostatek vody zavedením nových koncepcí pro obnovu zdrojů, a projekt „POWERSTEP“ (<http://euaffairs.brussels/powerstep/>) zaměřený na snížení energetické náročnosti a navrhování energeticky pozitivních procesů v oblasti čištění odpadních vod.

Další jednání komise EurEau pro odpadní vody (EU2) proběhne 31. 5.–1. 6. 2018 v Helsinkách (Finsko).

*Ing. Marcela Zrubková, Ph.D.
Severomoravské vodovody a kanalizace Ostrava a.s.
e-mail: zrubkova.marcela@smvak.cz*